

Våra skatter

Skattesnack 24 | SKR:s konstiga roll 28 | Småföretag i pandemin 32

Foto Magnus Glans

Anna-Karin Wyndhamn
Pedagog och programledare

”

Bristen på kunskaper på de lägre nivåerna är på väg att trycka sig upp till högskolan.

Anna-Karin Wyndhamn om den falska välviljan i synen på kunskap som genomsyrar det svenska utbildningsväsendet.

Anna-Karin Wyndhamn avslöjade regeringsstödd aktivism i jämställdhetens tecken

Den akademiska friheten är hotad

Den akademiska friheten i Sverige är kidnappad av jämställdhetsaktivister med regering och stödpartiernas goda minne. Det menar Anna-Karin Wyndhamn, författare och doktor i pedagogiskt arbete, i ett samtal med Skattebetalarnas vd.

– Politikernas avsikt kanske var att förbättra jämställdheten, men genomförandet är drivet av bitvis extrema idéer som kommer förändra vad ett universitet är. Det vetenskapliga underlaget är lika skralt som det folkliga stödet, säger hon.

Text Mats Lundström Foto Magnus Glans

Det pågår en kamp inom högskolor och universitet som sällan når utanför akademien, men som i förlängningen riskerar att påverka hela samhället.

På ena sidan har vi försvaret av en djupt rotad akademisk frihet som utvecklats i västerlandet under tusentals år. På andra sidan sentida, postmoderna idéer, som genom politikernas goda minne tillåtits koppla ett grepp om vetenskapsproduktion och utbildning.

Det har lett till att eleverna i grundutbildningarna tillgodogör sig allt mindre kunskaper. Inom högskolan förvrids samtidigt den akademiska friheten av stora och kostsamma jämställdhetsprojekt som tilldelats hundratals miljoner skatte kronor.

I boken *Genusdoktrinen* har Anna-Karin Wyndhamn tillsammans med Ivar Arpi påvisat att den statliga värdegrunden och jämställdhetsintegrering snarare är en del i en politisering av utbildningsväsendet. Det urholkar och åsidosätter meritokratin, den liberala demokratins signum.

I det här samtalet, som hölls i april, berättar hon om hur kunskapsförfallet sprider sig upp i de högre utbildningarna när en politisk styrning tillåts ta en allt större plats maskerad som en skenprogressiv kraft.

Christian Ekström: Din och Ivar Arpis bok väckte uppmärksamhet när den kom förra året, men inom akademien har den bemötts med tystnad. Vad var upprinnelsen till boken?

Anna-Karin Wyndhamn: Den springer ur att jag jobbade med jämställdhetsintegrering på Nationella sekretariatet för genusforskning i Göteborg.

Fakta

Pedagog, debattör och programledare

Anna-Karin Wyndhamn är en svensk pedagog, debattör och programledare.

Hon har en bakgrund som gymnasielärare i svenska och historia, men är sedan 2002 verksam vid Göteborgs universitet och har där arbetat med jämställdhets- och likabehandlingsfrågor inom akademi och skola. Hon disputerade 2013 i pedagogiskt arbete med avhandlingen *Tänka fritt, tänka rätt* som handlade om värdeöverföring och kritiskt tänkande i gymnasieskolans undervisning. Hon var därefter knuten till Nationella sekretariatet för genusforskning. 2017 var hon programledare för *Supernanny Sverige* (TV3) och har sedan dess varit en återkommande röst om barnuppfostran och föräldraskap. 2020 gav hon ut boken *Genusdoktrinen* tillsammans med Ivar Arpi med utgångspunkt i hennes dagboksanteckningar från tiden på sekretariatet för genusforskning. Anna-Karin Wyndhamn är sedan januari 2021 gästkolumnist på Göteborgs-Postens ledarsida.

Det är ett politiskt direktiv och det sätt som man arbetar med jämställdhet inom det offentliga i Sverige. Tanken är att jämställdhet ska vägas in i alla beslut. 2013 gjordes en stor insats för att jämställdhetsintegrera statliga myndigheter vilket övervakades av nationella sekretariatet. Från 2016 inkluderades alla universitet och högskolor i arbetet. Samtidigt knöts jag till sekretariatet och upptäckte snart att det handlade om en långt större omstrukturering av de högre utbildningarna än att tillförsäkra lika möjligheter för män och kvinnor. Överordnat finns en radikal genusteori där lärosätena, såväl som samhället, ses som makthierarkier med grupper av över- och underordnade. Antingen är man offer eller förövre, men det är att ha en väldigt svartvit syn på verkligheten.

CE: Vad hände när du ifrågasatte metoderna för jämställdhetsintegrering?

AKW: Jag gjorde några försök internt, men när det inte gav något sökte jag mig till en journalist och det resulterade i en artikelserie av Ivar Arpi och senare vår gemensamma bok. Man ska komma ihåg att sekretariatets idéer, men även de från Jämställdhetsmyndigheten, inte är några verkninglösa policydokument. Deras jämställdhetsprojekt skjuter in sig på själva kärnan i den akademiska verksamheten – hur forskningsmedel ska fördelas, vilka som ska rekryteras samt vilken litteratur som ska väljas. Högskolan är en myndighet och det ger i sig begränsningar i den akademiska friheten. Än värre blir det när styrdokument, direktiv och handlingsplaner upphöjer teorier till sanning och ger forskare som bekänner sig till ”rätt” teori en gräddfil genom att forskningsråden premierar genusperspektiv. Det är en statligt driven aktivism som sanktionerar att forskare vänder bort blicken från stora delar av samhället där vi de facto behöver veta mer, exempelvis inom hedersförtryck, klanbaserad kriminalitet eller den bristande integrationens betydelse för utbildningssystemet.

CE: Men är det inte märkligt att det inte blivit mer debatt om styrningen? Mitt intryck är att man från akademins sida snarare har försökt tiga ihjäl eller förlöjliga boken.

AKW: Å ena sidan tyder det på en osäkerhet att inte våga gå upp i ringen och mötas i offentlig debatt, men å andra sidan kan det tyda på att de

”Det är en statligt driven aktivism som sanktionerar att forskare vänder bort blicken från stora delar av samhället.” →

är så övertygade om att de kommer att vinna den här matchen att de inte behöver ta striden. De är så trygga med sina fina positioner som experter till regeringen att man tänker att den där lilla löjliga boken är snart glömd. Jag skulle se det som ett misslyckande om det stämmer, och min förhoppning är att man som medborgare och väljare uppmärksammas på vad som händer. Mycket tyder på att så har skett. Diskussionen om akademisk frihet mullrar ganska rejält vilket delvis har med *Genusdoktrinen* att göra. Som läsare av det här samtalet kanske man undrar varför det här berör mig, men det som sker inom akademien innebär att avgörande professionsutbildningar; läkare, polis, lärare och tjänstemän, får en rejäl dusch av de radikala idéerna innan de i förlängningen sipprar ut i samhället. Det tål att sägas igen: det finns inget folkligt stöd för en sådan omdaningsprocess.

CE: Jag är rädd att det här skadar riktigt jämställdhetsarbete. Receptet för att motarbeta populism är inte en annan typ av populism utan kritiskt tänkande. Men det kan bara uppnås med tillräckliga kunskaper för att tänka kritiskt. Utan ett gediget fokus på kunskap och vetenskap riskerar utbildningsväsendet att stå handfallen inför totalitära idéer eller farliga politiska modenycker.

AKW: Bottenplattan är grundskolans läroplan från 1994 som utgick från en socialkonstruktivistisk kunskapssyn (se ordförklaring. Reds. anm.) Det utan att ta någon som helst hänsyn till modern kognitionsforskningens rön om hur kunskap byggs upp hos unga. Läroplanskonstruktörerna var, precis som genusdoktrinernas anhängare, så förälskade i sina teorier att de förväxlade dess teser med verkligheten. Den största boven är att man tror att lärande förutsätter lust, men det stämmer inte, för lust kommer först när man tillgodogör sig ett stycke kunskap för att sedan gå vidare till nästa stycke med hjälp av en lärare som strukturerar stoffet på rätt sätt. Då uppstår motivation, och i bästa fall lust. Vi har i stället hamnat i det här rosa-skimrande tillståndet om att kunskap ska lekas in. Det har lett fram till det kunskapsförfall som syns i många undersökningar.

CE: Finns den här kunskapssynen även inom högskolan?

AKW: I viss mån, men där är det också andra saker som kommer in och förskjuter perspektiven. Det som är speciellt för högskolan är regeringsuppdraget om att bredda rekryteringen. Det låter ju vackert, men när man ökar antalet platser och breddar studentpopulationen uppstår nya svårigheter som man inte tidigare haft. Till exempel: hur gör man när studenterna är illa rustade att läsa och skriva? Eller när de inte har blivit rättade i fråga om språkliga eller grammatiska fel på grund av kunskapssynen i grund- och gymnasieskolan?

Den förhärskande kunskapssynen riskerar att öka skiktning mellan de som har turen att ha föräldrar som kan hjälpa till med studierna kontra elever med föräldrar som ännu inte kan språket, saknar studietradition eller som har det motigt i livet på andra sätt, säger Anna-Karin Wyndhamn.

” En falsk välvilja som fjättrar människor vid sina arv och ursprung, snarare än att frigöra dem.

Ordförklaringar

Socialkonstruktivism:

Ett perspektiv där samhället och människors samspel konstrueras i maktrelationer. Det är en samhällsvetenskaplig lära som haft särskilt stort inflytande inom pedagogiken.

Kognitionsforskning:

Hur människan tar till sig och bearbetar information och kunskap, hur hon interagerar med den sociala och materiella omgivningen samt hur hon fattar beslut och löser problem. Det har lett till en bättre förståelse för barns och vuxnas lärandeprocesser.

Bristen på kunskaper som är så uppenbar på de lägre nivåerna är nu på väg att trycka sig upp till högskolan. Det har kommit tydliga indikationer på att studenterna inte klarar av att skriva akademisk text. De ska sedan i yrkeslivet sitta på myndigheter, skriva underlag eller remisser och fatta beslut. De ska undervisa våra barn och det är förstås då av största vikt att de behärskar språket. Jag hör dessvärre invändningen från kollegor som ojar sig mer över kraven än de skrala resultaten. Det är en förrädisk omsorg, som riskerar att leda till en sjunkande kvalitet inom de högre utbildningarna

och därmed studenter som är sämre rustade för kvalificerade arbeten.

CE: Är inte detta ett svek, framför allt mot studenterna? Om de luras att genomgå en lång universitetsutbildning som efter examen visar sig vara ointressant för en potentiell arbetsgivare och för samhället?

AKW: Det handlar om en falsk välvilja som fjättrar människor vid sina arv och ursprung, snarare än att frigör dem. Det är på samma sätt falskt och själviskt att inte hjälpa nya svenskar att erövra språket och använda det korrekt. Om grupper i samhället blir språkligt isolerade öar kommer de att få svårt att etablera sig i samhället och på arbetsmarknaden. Det är det gemensamma språket och den tillgång till kunskap som ger kraft att bjuda totalitära ideologier motstånd. Den som inte kan läsa och känner sig både språkligt och kulturellt exkluderad är ett lätt byte för den som erbjuder en förenklad världsbild och en tydlig fiende. Vi behöver träna på kritiskt tänkande, men ett sådant förutsätter att de grundläggande språkliga kapaciteterna är på plats. Skolan och samhället får inte svika här.

Fotnot: Se även förra numret av *Sunt Förnuft* (#1-2021) som innehöll en granskning av förfallet inom delar av grund- och gymnasieskolan.